

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 24. De officio Archipresbyteri.

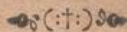
[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

autoritas, d. e. *Ad hac d. tit.* Insuper curare debet, ut Ecclesiarum sacra recta maneant & sollicitè custodiantur, e. 3. *hoc s.* officium divinum ritè fiat, e. 2. *h. t.* ut vacante Ecclesia parochiali per substitutum aliquem cultus divinus peragatur. Choppinus *lib. 1. De sacra Politia t. 8. n. 19.* Item examinare & sistere Episcopo ordinandos, de mandato tamen Episcopi; quoad examen scilicet, quandoquidem illud hodie ad Episcopum spectat ex Conc. Trident. Ad hæc examinare promovendos ad beneficia, eosdemque instituere in beneficiis: mittere in possessionem Abbates & Abbatillas, *cap. V. nostrum. q. h. s.* Aliaque similia sui muneris exequi debet: quæ quia varia sunt, sive jus commune sive consuetudo, cujusque Ecclesiarum Cathedralis spectetur, sit, ut interdum in una Ecclesia plures Archidiaconi constituantur, prout in Cathedrali Leodiensi cernere licet.

Nemini tamen sine mandato & licentia Episcopi curam animarum, obtentu alicujus consuetudinis, committere debet, e. 4. *h. t.* Similiter nec de jure communi potest excommunicare, suspendere, vel interdicere, e. 5. *h. t. juncto e. Licet inf. De penis:* licet de consuetudine id aliquando permittatur, e. *Dudum 54. vers. Sed cum à jure sup. De electione.* Non potest etiam dare commendatitias seu dimissorias ad suscipiendos alibi Ordines, e. *Significasti 8. h. tit.* Conc. Trid. *Sess. 23 cap. 11. De reformat.* Non item potest visitare monasteria, nisi in quantum consuetudo permittit, e. *ult. hoc tit.* Similiter non cognoscit hodie causas matrimoniales, & criminales, ex Concil. Trident. *Sess. 24. cap. 20.* nec causas concubinitus, *idem Conc. Sess. 25 cap. 14. De reformat.* Fructus & jura vacantium Ecclesiarum parochialium subinde ex consuetudine vel privilegio habet, sic tamen ut interim onera adimpleriat euret.

Ad Archidiaconatum promovendi xxv annis nati sint oportet, ac digni, qui saltem Diaconi sint, & ex Conc. Trid. *d. Sess. 24. cap. 12. de reformat.* Licentiatum in Theologia vel Jure Canonico.

licentiatum in Theologia vel Jure Canonico.

TITULUS XXIV.

De officio Archipresbyteri.

1. *Quis Presbyter.*
2. *Qui Sacerdotes dicantur.*
3. 4. *Eorum munus & distinctio.*
5. *Quis Archipresbyter.*
6. *Alius Urbanus, alius Ruralis.*

1. **A**rchidiacono proximus dignitate & gradu in Ecclesia Cathedrali est Archipresbyter: de cujus proinde officio sequitur.

Quod ut melius intelligitur, sciendum, Presbyterum Græcè, Latine Senioreni dici, Et quia cum olim, tum etiam hodie in Reipubl. bene constituta dignitates & honores majores deferri senioribus solent, *d. Ut gradatim D. De munerib.* ideo hoc nomen Presbyter, non solum ætatis nomen est, verum etiam dignitatis; & qui Sacerdotes vocantur, dicuntur Presbyteri, non modo ob ætatem vel decrepitam senectutem, sed ob dignitatem & honorem, quem acceperunt, *can. Cleros §. Presbyter Dist. 21.* Est enim venerabilis senectus & gloria senum est canities, quæ sapientiam designat *can. Porro Dist. 94.*

2. Sacerdotes verò dicuntur, quasi factum dantes, nomine veluti composito ex Græco & Latino, *d. can. Cleros §. Sacerdos, juncta Glof. ibid.* Atque ita Sacerdotis, sicut & Presbyteri, nomen generali notâ potest latius sumi quam pro eo, qui initiatus est sacro ordine scilicet pro omni eo, qui quodlibet offert sacrificium: quo pacto Conc. Laodicenum *in can. ult. Distinct. 32.* ostendit eas mulieres, quæ apud Græcos Presbyteræ appellantur, apud Latinos dici viduas seniores, univiras, & matricarias, & in Ecclesia tamquam ordinatas constitui non debere. Gentilium porò sacerdotes dicebantur Flamines, *d. can. Cleros §. Sacerdotes autem,* ubi redditur ratio istius appellationis.

3. Ordinantur propriè Sacerdotes ad sacrificium; eorumque præcipuum munus & officium in ordinatione statuitur, conficere scilicet

et in Altari Sacramentum, vel, ut alias legitur, Sacrificium Corporis & Sanguinis Domini, *can. Perleſtu Diſt. 25. & alii*. Qualiter vero ordinetur Sacerdos seu Presbyter, traditur in *can. Presbyter Diſt. 23. & c. ſu. ſup. de Sacramentis non reiterandis*.

4. Sacerdotium autem alii ſimpliciter Sacerdotes appellantur, alii Archipreſbyteri alii Chori epiſcopi (quorum inſtitutio & poteſtas non tantum in Romana, ſed & in aliis totius orbis Eccleſiis tanquam improba & ſupervacanea interdicta & ſublata eſt, *can. Quamvis & can. Quod Epiſcopi Diſt. 68*) alii Epiſcopi, alii Archiepiſcopi ſeu Metropolitani, alii Primates, alii Patriarchæ, alii ſummi Pontifices. Gratianus in *prin. 21. Diſt. 6. inter eos* ubi eam diſcretionem tradit introductam eſſe maxime à gentilibus, qui inter ſuos Flamines alios ſimpliciter Flamines, alios Archiflamines, alios Protoflamines appellabant.

5. Dicitur vero Archipreſbyter, quaſi primus ſeu princeps Preſbyterorum vel ſacerdotum, & à plerique Decanus appellatur, *c. Ad hac ſup. De officio Archidiaconi*. Et quamquam Archidiacono major ſit ordine, quando iſtantum eſt Diaconus, tamen eo minor eſt iurisdictione & dignitate, ſpectatō iure communi, *c. 1. ubi Gloſ. h. t.*

6. Archipreſbyterorum alius eſt Vibanius, qui videlicet in civitate Epiſcopali omnibus preſbyteris præſt, & vicem Epiſcopi, quando ſibi ipſe defuerit, ſuſtinet, *c. officium h. t.* Alius Foraneus, quem alias communiter appellant Decanum Ruralem, quaſi qui ruri, id eſt, extra civitatem Epiſcopalem plebis ac Preſbyterorum, reliquorumque Clericorum ſibi ſubjeſtorum, curam habet, *cap. ult. hoc t.* & Decanum Chriſtianitatis Officium Vibani optimè declaratur in *c. 2. & 3. h. t. Ruralis* vero in *d. c. ult.*

TITULUS XXV.

De Primicærio, ejuſque officio.

1. Nominis ratio.
2. Primicærii munus & officium.

Tertio loco eſt Primicærius, primus in choro vel cantu, abſente Archipreſbytero. Pannonit. *ad h. rubric.* & in aliquibus Eccleſiis eſt nomen dignitatis, ut patet ex *c. Cum acceſſiſſent ſup. De conſtitutionib.* & ex iurisdictione facultateque animadvertendi in Clericos delinquentes, ei annexa *can. Perleſtu & ad Primicærium Diſt. 25.* quam non modo in ſacerdotes inferiores ſed & in Canonicos & ipſos dignitate Eccleſiaſtica præſtantes exercet, ut ex Gloſſa *Pragmat. ſanct. ſu. tit. quomodo divin. offic. ſit celebr.* refert Chopin. *lib. 1. De ſacra polit. tit. 7. n. 10.*

1. Deducitur autem Primicærii nomen à Cereo: cum enim ante chartæ & membranæ inventionem in pugillaribus, cetatis arborum liſis & foliis, aliave materia, ſcriberetur, factum fuit, ut quæ in ejuſmodi ceratis libellis, & per translationem etiam in aliis, ſcriberentur, in certis ſcripta dicerentur; & quod in primo loco ſcriptum erat, in prima cera; quod in ſecundo, in ſecunda; quod in tertio, in tertia; & quod in poſtremo, in ima cera ſcriptum diceretur. Hinc etiam, quia is, qui primus erat ſeu dignior, primus in albo ſcribatur, *l. 1. D. De albo ſcribendo*: Primicærius dictus eſt, quaſi primus in ordine ceræ ſeu ſcripturæ, & in omnibus ordinibus dignior: ſic enim ſæpius legimus in Novella 8 *Notariorum Primicærium*, id eſt primum ſeu in matricula Notariorum primum ſcriptum, & in Cod. lib. 12. *Primicærium menſorum*, id eſt, inter menſores primum, *Primicærium ex corpore Decanorum*, *Primicærium fabricæ proteſtorum domeſticorum*, *equitum*. Sic Auguſtinus vocat Stephanum *Primicærium Martyrum*. Is vero qui Primicærium in quocumque ordine ſequatur, Secundicærius, & ſic deinceps, dicebatur.

2. Hinc igitur factum quoque eſt, ut qui Eccleſiis præſicitur Diaconis & aliis Clericis ac cantoribus inſtruedis atque docendis, ad cantum in choro deſtinantis, (& Græcis *Χοροδίακτος* vel *Χοροδιδάκταος* dicitur, id eſt, Chori magiſter, Ariſtot. 3. *Polit. cap. 9.* & Plato *De legibus* Primicærius dici cœpuit, veluti primus in choro, & primus ratione cantus: alioquin non eſt primus ſimpliciter, cum ſubſit Archidiacono *c. unico h. t.* Aliet dicitur Cantor ſive Precentor: ſub quo etiam Succentor eſt, Hoſtien. in *ſumma h. t.* eò quod officium cantandi